

Ερευνητική εργασία, ΠΑΤΜΙΑΔΑ 2017-2018, Σάββας Παπαθωμάς, Ανάργυρος Δεσποίνης, Παναγιώτης Λεονταρής, Μαρίνα Παντελιού, «Εκκλησιαστική Ιστορία κατά τη διάρκεια της ιταλοκρατίας στα Δωδεκάνησα»

ΠΑΤΜΙΑΔΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εκκλησιαστική ιστορία κατά την ιταλοκρατία στα Δωδεκάνησα

ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΑΝΑΡΓΥΡΟΣ

ΛΕΟΝΤΑΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΠΑΝΤΕΛΙΟΥ ΜΑΡΙΝΑ

ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ ΣΑΒΒΑΣ

ΤΑΞΗ: Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΠΕΝΤΑΛΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΜΑΙΟΣ 2018

Ερευνητική εργασία, ΠΑΤΜΙΑΔΑ 2017-2018, Σάββας Παπαθωμάς, Ανάργυρος Δεσποίνης, Παναγιώτης Λεονταρής, Μαρίνα Παντελιού, «Εκκλησιαστική Ιστορία κατά τη διάρκεια της ιταλοκρατίας στα Δωδεκάνησα»

Περίληψη

Η περίοδος της Ιταλοκρατίας, αν και πολύ σύντομη χρονικά, αποτελεί την κρισιμότερη περίοδο της καθόλου Ιστορίας της Δωδεκανήσου, γιατί ο νέος κατακτητής, διαφορετικός τελείως από τον προηγούμενο, που δεν ήταν μάλιστα χριστιανός, μετήλθε καταχθόνια μέσα και σχέδια, για να επιτύχει την αλλοίωση της εθνικής συνείδησης και την εγκατάλειψη της πατρώας πίστης των Δωδεκανησίων, με σκοπό την μόνιμη προσάρτηση της Δωδεκανήσου στην Ιταλία, γεγονός το οποίο μόνο με τον αφελληνισμό και την μεταστροφή του λαού στην Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία μπορούσε να υλοποιηθεί.

Η Ιταλοκρατία διαδέχεται την Τουρκοκρατία, κατά την οποία η Εκκλησία ασκούσε εθναρχικό ρόλο. Ο νέος κατακτητής αμφισβήτησε τον ρόλο αυτό της Εκκλησίας και θέλησε να την περιορίσει στην καθαρά πνευματική λειτουργία της. Ο αγώνας της Εκκλησίας επικεντρώθηκε στην διατήρηση των προνομίων της προηγούμενης περιόδου, γιατί προέβλεπε ότι αν παραιτούνταν θα άφηνε το πλήρωμα της έρμαιο στις διαθέσεις του νέου κατακτητή με μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα την απώλεια της εκκλησιαστικής και εθνικής του συνειδήσεως. Από την άλλη το αίτημα της ενώσεως με την Ελλάδα αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα των διαφόρων γεγονότων. Επιπλέον το ζήτημα του λεγομένου Αυτοκεφάλου για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα επέδρασε καταλυτικά στην εξέλιξη των πραγμάτων και δημιούργησε αιματηρές πληγές στο σώμα της Δωδεκανήσου.

Πίνακας περιεχομένων

1 .ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
2 .Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ	5
3 . Ο Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ	6
3.1 . Ο ΕΛΛΗΝΟ-ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ	7
4 . Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΟΚΡΑΤΙΑΣ	8
4.1 . ΟΙ ΙΤΑΛΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	9
4.2 . ΟΙ ΙΤΑΛΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	10
4.3 . ΙΤΑΛΙΚΗ ΡΑΣΙΟΝΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	11
4.3.1 .1 ^Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ	11
4.3.2 . 2 ^Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ	12
4.3.3 . ΤΟ PORTO LAGO ΤΗΣ ΔΕΡΟΥ	13
5 . ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	14
6 . ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ Η ΑΡΧΗ ΜΙΑ ΝΕΑΣ ΚΑΤΟΧΗΣ	15
7 . Ε.Μ.Π.Α (εθνικό μέτωπο πανδωδεκανησιακής απελευθέρωσης).....	16
8 . ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ	17
9 . ΕΠΙΛΟΓΟΣ	18
10 . ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	19

Η περιπέτεια της Δωδεκανήσου στο δρόμο για την Ένωση

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία έχει μπει στη τελική φάση της παρακμής της από τα μέσα του 17ου αιώνα. Αλλεπάλληλες κρίσεις μαστιίζουν τη «γερασμένη» οικονομία της. Η φεουδαρχία ολοκληρώνει τον κύκλο της. Στην κεντρική Ευρώπη αναδύονται νέες μεγάλες και ισχυρές Δυνάμεις. Η Αστική τάξη μετά από επαναστατικές διαδικασίες δημιουργεί νέα, ιδιαίτερα αναπτυγμένα κράτη, διψασμένα για νέα εδάφη, καινούργιες αγορές και ανοιχτούς εμπορικούς δρόμους. Η ιστορία της Μέσης Ανατολής, από τις αρχές του 18ου αιώνα μέχρι σήμερα, δεν είναι παρά η ιστορία των ανταγωνισμών και των επεμβάσεων των μεγάλων δυνάμεων στην περιοχή. Για τους επόμενους δύο αιώνες ο ιμπεριαλισμός επιδιώκει τότε τον διαμελισμό και τότε την ισχυροποίηση της εξασθενημένης αυτοκρατορίας, μέσα στα πλαίσια των σφοδρών ανταγωνισμών που αναπτύσσονται ανάμεσα στους κύριους εκπροσώπους του. Με στόχο την προσάρτηση της Λιβύης, η Ιταλία στις 28 Σεπτέμβρη του 1911 στέλνει τηλεσίγγραφο στην τουρκική κυβέρνηση κατηγορώντας τις τουρκικές αρχές της Τριπολιτιδας και της Κυρηναϊκής για πράξεις εχθρότητας κατά των Ιταλών και των ιταλικών συμφερόντων. Η Τούρκοι αρνούνται να δεχθούν τις τηλεσιγραφικές αξιώσεις των Ιταλών και την επομένη, 29 Σεπτέμβρη, η Ιταλία κηρύσσει τον πόλεμο στην Τουρκία. Στις 4 Νοέμβρη αποβιβάζει στρατεύματα στην Τρίπολη και την Κυρηναϊκή, διευρύνει το πεδίο μάχης και βομβαρδίζει τουρκικές θέσεις στην Πρέβεζα, τη Βηρυτό και τα Δαρδανέλια. Με τον Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο έτοιμο να ξεσπάσει, οι Ιταλοί πραγματοποιούν απόβαση, στις 5 Μάη 1912, στη Ρόδο και στη συνέχεια καταλαμβάνουν όλα τα Δωδεκάνησα.

Ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος

Στις 28 Οκτώβρη 1940 η Ελλάδα δέχεται την επίθεση της φασιστικής Ιταλίας και έτσι μπαίνει στον πόλεμο. Η Δωδεκανησιακή παροικία ενθουσιάζεται και με επικεφαλής την Δωδεκανησιακή Νεολαία Αθηνών ζήτησε να επιτραπεί η εθελοντική κατάταξη στον ελληνικό στρατό Δωδεκανησίων εθελοντών, παρόλο που είχαν ιταλική υπηκοότητα. Οι Δωδεκανήσιοι θεώρησαν ότι ήταν μια καλή ευκαιρία για την απελευθέρωση της Δωδεκανήσου και την ένωσή της με την Ελλάδα. Το αίτημα γίνεται δεκτό και στις 23 Νοέμβρη 1940 συγκροτήθηκε το Σύνταγμα Δωδεκανησίων. Ο υπολοχαγός Μάρκος Κλαδικός, που γεννήθηκε στη Σύμη, αναλαμβάνει την οργάνωσή του. Κρίθηκαν ικανοί 1.586 εθελοντές, εκπαιδεύτηκαν ως τυφεκιοφόροι και πολυβολητές και στις 12 Φλεβάρη του 1941 μεταβαίνουν στο Αλβανικό Μέτωπο, στην πρώτη γραμμή, όπου αρχίζουν να γράφουν ένδοξες σελίδες ιστορίας Μάρκος Κλαδάκης καταγράφει την σύνθεση του Συντάγματος Δωδεκανησίων, ανά νησί, ως εξής: Αστυπάλαια 12, Κάλυμνος 433, Κάρπαθος 309, Κάσος 25, Καστελλόριζο 48, Κως 109, Λειψοί 3, Λέρος 98, Νίσυρος 67, Πάτμος 20, Ρόδος 126, Σύμη 262, Τήλος 8, Χάλκη 9, κάτοικοι εξωτερικού 57. Στο ελληνοαλβανικό μέτωπο η φασιστική Ιταλία ηττήθηκε, τα ιταλικά στρατεύματα οπισθοχώρησαν στο εσωτερικό της Αλβανίας. Η περήφανη νίκη δεν ήταν αριετή. Το Απρίλη του 1941 ακολούθησε η γερμανική εισβολή και μέχρι το τέλος του Μάη η Ελλάδα βρέθηκε κάτω από την τριπλή κατοχή, των Γερμανών, Ιταλών και Βούλγαρων κατακτητών. Ο λαός οργανώνει την Εθνική Αντίσταση, δημιουργεί Αντιστασιακές Οργανώσεις με βασικό κορμό το ΕΑΜ και τον ΕΛΑΣ. Πολλοί Δωδεκανήσιοι πατριώτες, μαζί με νησιώτες του Βορείου Αιγαίου και την Κύπρο, πρόσφυγες από όλη την Ελλάδα, με όλα τα μέσα καταφθάνουν στη Μέση Ανατολή, κατατάσσονται στις ένοπλες δυνάμεις της Μέσης Ανατολής όπου συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη ενός ισχυρού ελληνικού απελευθερωτικού κινήματος, που απέβλεπε στην υποστήριξη της πάλης του υπόδουλου λαού μας και στη βοήθεια του συμμαχικού αγώνα.

Ο Ελληνο-ιταλικός πόλεμος

Ο Ελληνο-ιταλικός πόλεμος του 1940-41 (στην Ελλάδα αναφέρεται και ως *Πόλεμος του '40* ή *Έπος του '40*) ήταν η πολεμική σύγκρουση μεταξύ Ελλάδας και συνασπισμού Ιταλίας και Αλβανίας, η οποία διήρκεσε από τις 28 Οκτωβρίου 1940 μέχρι τις 31 Μαΐου 1941, όταν και ολοκληρώθηκε η κατάληψη της χώρας από τις Γερμανικές δυνάμεις, οι οποίες επιτέθηκαν στην Ελλάδα στις 6 Απριλίου 1941. Τη στιγμή της γερμανικής εισβολής, ο Ελληνικός στρατός είχε προελάσει στα Αλβανικά εδάφη, ως αποτέλεσμα της μέχρι τότε αποτελεσματικής αντιμετώπισης των Ιταλο-Αλβανικών δυνάμεων. Η ιταλική κυβέρνηση απέστειλε στην Ελλάδα τηλεσίγραφο με το οποίο και απαιτούσε την ελεύθερη διέλευση του ιταλικού στρατού από την Ελληνοαλβανική μεθόριο προκειμένου στη συνέχεια να καταλάβει κάποια στρατηγικά σημεία της Ελλάδος. Η άρνηση της Ελλάδας εορτάζεται στην Επέτειο του Όχι. Ο πόλεμος αυτός ήταν προϊόν της επεκτατικής πολιτικής του φασιστικού καθεστώτος του Μπενίτο Μουσολίνι που είχε εγκαθιδρύσει στην Ιταλία και που άρχισε να εκδηλώνεται με την έναρξη του Β' Π.Π. και ειδικότερα μετά τη συνολογήση του Χαλύβδινου Συμφώνου. Στα μέσα του 1940, ο Μπενίτο Μουσολίνι, έχοντας ως πρότυπο τις κατακτήσεις του Αδόλφου Χίτλερ, θέλησε να αποδείξει στους Γερμανούς συμμάχους του Άξονα ότι μπορεί και ο ίδιος να οδηγήσει την Ιταλία σε ανάλογες στρατιωτικές επιτυχίες. Η Ιταλία είχε ήδη κατακτήσει την Αλβανία από την άνοιξη του 1939, καθώς και πολλές βρετανικές βάσεις στην Αφρική, όπως τη Σουαζιλάνδη, το καλοκαίρι του 1940, αλλά αυτές δεν ήταν επιτυχίες ανάλογες αυτών της ναζιστικής Γερμανίας. Ταυτόχρονα ο Μουσολίνι επιθυμούσε να ισχυροποιήσει τα συμφέροντα της Ιταλίας στα Βαλκάνια, που ένιωθε ότι απειλούνταν από τη γερμανική πολιτική από την στιγμή που η Ρουμανία είχε δεχθεί την γερμανική προστασία για τα πετρελαϊκά της κοιτάσματα. Τις πρώτες πρωινές ώρες της 28ης Οκτωβρίου του 1940, ο Ιταλός Πρέσβης στην Αθήνα, Εμανουέλε Γκράτσι επέδωσε ιδιόχειρα στον Έλληνα δικτάτορα Ιωάννη Μεταξά, στην οικία του δεύτερου, στην Κηφισιά, τηλεσίγραφο, με το οποίο απαιτούσε την ελεύθερη διέλευση του Ιταλικού στρατού από την Ελληνοαλβανική μεθόριο, προκειμένου στη συνέχεια να καταλάβει κάποια στρατηγικά σημεία του Ελληνικού Βασιλείου, (λιμένες, αεροδρόμια κλπ.), για τις ανάγκες ανεφοδιασμού και άλλων διευκολύνσεων του για τη μετέπειτα προώθησή του στην Αφρική. Μετά την άρνηση του δικτάτορα (το γνωστό «όχι»), ιταλικές στρατιωτικές δυνάμεις άρχισαν τις στρατιωτικές επιχειρήσεις εισβολής στην Ελλάδα μέσω των Ελληνο-αλβανικών συνόρων. Ο Ελληνικός Στρατός αντεπιτέθηκε και ανάγκασε τον ιταλικό σε υποχώρηση. Μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου οι Ελληνικές δυνάμεις είχαν προωθηθεί στο ένα τέταρτο σχεδόν του εδάφους της Αλβανίας, καταλαμβάνοντας κατά σειρά τις πόλεις: Κορυτσά, Πόγραδετς, Άγιοι Σαράντα, Αργυρόκαστρο και Χειμάρρα. Η αντεπίθεση των Ιταλών, το Μάρτιο του 1941, απέτυχε, με κέρδος μόνο μικρές εδαφικές εκτάσεις στην περιοχή βόρεια της Χειμάρρας. Τις πρώτες μέρες του Απριλίου, με την έναρξη της γερμανικής επίθεσης, οι Ιταλοί ξείνησαν και αυτοί νέα αντεπίθεση. Από τις 12 Απριλίου, ο Ελληνικός Στρατός άρχισε να υποχωρεί από την Αλβανία, για να μην περικυλωθεί από τους προελαύνοντες Γερμανούς. Ακολούθησε η συνθηκολόγηση με τους Γερμανούς, στις 20 Απριλίου και με τους Ιταλούς, τρεις μέρες αργότερα, οι οποίες περαίωσαν τυπικά τον ελληνο-ιταλο-γερμανικό πόλεμο. Η απόκρουση της ιταλικής εισβολής αποτέλεσε την πρώτη νίκη των Συμμάχων κατά των δυνάμεων του Άξονα στη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου και ανύψωσε το ηθικό των λαών στη σκλαβωμένη Ευρώπη. Πολλοί ιστορικοί υποστηρίζουν ότι η νίκη των Ελλήνων

επηρέασε την έκβαση ολόκληρου του πολέμου, καθώς υποχρέωσε τους Γερμανούς να αναβάλουν την επίθεση κατά της Σοβιετικής Ένωσης, προκειμένου να βοηθήσουν τους συμμάχους τους Ιταλούς που έχαναν τον πόλεμο με την Ελλάδα. Η καθυστερημένη επίθεση τον Ιούνιο του 1941, ενέπλεξε τις γερμανικές δυνάμεις στις σκληρές συνθήκες του ρωσικού χειμώνα, με αποτέλεσμα την ήττα τους στη διάρκεια της Μάχης της Μόσχας.

Η περίοδος της ιταλοκρατίας

Από τα μέσα του 17ου αιώνα η Οθωμανική Αυτοκρατορία μπαίνει στη τελική φάση της παρακμής της. Αλλεπάλληλες κρίσεις μαστιίζουν την «γερασμένη» οικονομία της. Η φεουδαρχία ολοκληρώνει τον κύκλο της. Στην κεντρική Ευρώπη αναδύονται νέες μεγάλες και ισχυρές δυνάμεις. Η Αστική τάξη μετά από επαναστατικές διαδικασίες δημιουργεί νέα, ιδιαίτερα αναπτυγμένα κράτη, διψασμένα για νέα εδάφη, καινούργιες αγορές και ανοιχτούς εμπορικούς δρόμους. Για τους επόμενους δύο αιώνες ο ιμπεριαλισμός επιδιώκει τότε τον διαμελισμό και τότε την ισχυροποίηση της εξασθενημένης αυτοκρατορίας, μέσα στα πλαίσια των σφοδρών ανταγωνισμών που αναπτύσσονται ανάμεσα στους κύριους εκπροσώπους του. Στα εδάφη της υπό κατάρρευση αυτοκρατορίας ξεσπούν μεγάλες εθνικοαπελευθερωτικές επαναστάσεις, με αποτέλεσμα την ίδρυση ανεξάρτητων εθνικών κρατών. Η τύχη των εδαφών που απελευθερώνονται ή πρόκειται να ανεξαρτητοποιηθούν από το Οθωμανικό κράτος καθώς και εκείνων που διεκδικούν να προσαρτήσουν τα νέα κράτη που έχουν δημιουργηθεί, αποτελεί το «Ανατολικό Ζήτημα». Το νεοσύστατο ελληνικό κράτος, δεν καταφέρνει να συμπεριλάβει στην επικράτειά του αρκετές ελληνικές περιοχές, ανάμεσά τους τα Δωδεκάνησα, παρά την μεγάλη και έντονη συμβολή των κατοίκων τους στην Ελληνική Επανάσταση. Ένα μεγάλο μέρος των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν από τις διεκδικήσεις Ελλήνων, Σέρβων και Βουλγάρων στα Βαλκάνια επιλύθηκε με τους Βαλκανικούς Πολέμους 1912 – 1913, με τους οποίους η Ελλάδα προσάρτησε τη Νότια Ήπειρο, το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας, την Κρήτη και τα νησιά του βορειοανατολικού Αιγαίου.

Ιταλοκρατία στα Δωδεκάνησα

Ιταλοκρατία ονομάζεται η περίοδος κατά την οποία οι Ιταλοί ήταν οι κυρίαρχοι στα σημερινά Δωδεκάνησα. Η περίοδος αυτή ξεκινά το 1912 με την κατάληψη των νησιών και διαρκεί 31 χρόνια. Με τη λήξη της περιόδου αυτής, τα νησιά θα βρεθούν, για σχετικά μικρό χρονικό διάστημα, υπό τον έλεγχο των Γερμανών Ναζί και στη συνέχεια των Άγγλων, προτού ενσωματωθούν οριστικά το 1947 στο Ελληνικό κράτος. Στις 29 Σεπτεμβρίου 1911, το Βασίλειο της Ιταλίας κήρυξε τον πόλεμο κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, διεκδικώντας εδάφη που ανήκαν στο βιλαέτι της Τρίπολης (σημ. Λιβύη). Στα πλαίσια του πολέμου αυτού, οι ιταλικές δυνάμεις με επικεφαλής τον αντιστράτηγο Τζοβάνι Αμέλιο (ιτ. Giovanni Ameglio), κατέλαβαν κάποια από τα νησιά των τότε Νοτίων Σποράδων. Αρχικά κατέλαβαν την Αστυπάλαια στις 28 Απριλίου και στη συνέχεια πραγματοποίησαν απόβαση στη Ρόδο στις 4 Μαΐου 1912. Η τουρκική φρουρά του νησιού οχυρώθηκε στο ορεινό χωριό Ψίνθος και αντιστάθηκε μέχρι τις 17 Μαΐου, οπότε και παραδόθηκε. Παράλληλα με τις επιχειρήσεις στη Ρόδο οι ιταλικές δυνάμεις επιχειρούσαν και σε άλλα νησιά τα οποία κατέλαβαν με την εξής σειρά: τη Χάλκη στις 8 Μαΐου, την Κάλυμνο, την Κάσο, την Κάρπαθο, τη Λέρο, τους Λειψούς, τη Νίσυρο, την Πάτμο και την Τήλο στις 12 Μαΐου, τη Σύμη στις 19 Μαΐου και τέλος την Κω στις 20 Μαΐου. Για να εξασφαλίσουν την κυριαρχία τους στα νησιά, οι Ιταλοί υποσχέθηκαν στους κατοίκους, ότι η κατάληψη θα ήταν προσωρινή. Οι νησιώτες πιστεύοντας πως η κατάσταση είναι η ιδανική για να πετύχουν την ένωση με το Βασίλειο της Ελλάδας, αποφάσισαν την οργάνωση συνεδρίου με σκοπό την ανάληψη δράσης για την προώθηση του ζητήματός τους. Έτσι λοιπόν, στις 16 με 18 Ιουνίου 1912, συνεδρίασαν στην Πάτμο οι αντιπρόσωποι των νησιωτών, οι οποίοι συνέταξαν και υπέγραψαν ψήφισμα, με το οποίο κήρυτταν την αυτονομία τους και ονόμαζαν το σύνολο των νησιών «*Πολιτεία του Αιγαίου*». Το ψήφισμα αυτό έγινε γνωστό στο εξωτερικό, σε μια προσπάθεια προώθησης των αιτημάτων των Ελλήνων. Με το ξέσπασμα του Α' Βαλκανικού Πολέμου, στις 9 Οκτωβρίου 1912, η Οθωμανική αυτοκρατορία βρέθηκε να πολεμά σε πολλά μέτωπα. Σε μια προσπάθεια να περιοριστούν τα μέτωπα αυτά, οι Οθωμανοί και οι Ιταλοί υπέγραψαν, στις 18 Οκτωβρίου 1912, τη συνθήκη του Ουσού ^[σημ. 1], σύμφωνα με την οποία, οι μεν Οθωμανοί αναγνώριζαν την ιταλική κυριαρχία στην περιοχή της Τρίπολης, οι δε Ιταλοί υπόσχονταν την επιστροφή των κατεχόμενων νησιών υπό οθωμανικό έλεγχο. Συνέχισαν όμως την κατοχή των νησιών ως ενέχυρο για την εφαρμογή της συμφωνίας από την πλευρά των Οθωμανών. Παρόλα αυτά, οι νησιώτες, πιστοί στο όραμα της ένωσης με την Ελλάδα, συνέχισαν να την υποστηρίζουν κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών πολέμων. Πολλοί συμμετείχαν στις πολεμικές επιχειρήσεις του ελληνικού στρατού ως εθελοντές, ενώ κάποιοι επιφανείς πολίτες, όπως ο Ιωάννης Καζούλλης, χρηματοδοτούσαν την εκστρατεία. Οι Ιταλοί από την πλευρά τους στήριζαν τη στάση τους απέναντι στους νησιώτες. Χαρακτηριστικό είναι ότι απαγόρευαν την ύψωση της ελληνικής σημαίας, ενώ το 1913 παρεμπόδισαν την κατάδυση του Τιμίου Σταυρού κατά των εορτασμών των Θεοφανίων.

Οι Ιταλοί και τα Δωδεκάνησα

Το 1912 μια στρατηγική κίνηση των Ιταλών στο πλαίσιο του Ιταλοτουρκικού πολέμου θα αποδειχθεί καθοριστική για το μέλλον ενός μέρους της νησιωτικής Ελλάδας. Τον Μάιο του 1912 οι Ιταλοί θα καταλάβουν το ένα μετά το άλλο τα Δωδεκάνησα, ώστε να αποκλείσουν την Τουρκία από την Τριπολιτιδα. Έπειτα από 390 χρόνια η περιοχή αποκόπτει βίαια τους ισχυρούς δεσμούς της με την Ανατολή και προσανατολίζεται προς τη μακρινή Δύση. Στα 31 χρόνια κατοχής των νησιών, η εθνική, πολιτιστική και θρησκευτική ταυτότητα των κατοίκων θα υποστεί άγρια δοκιμασία. Ταυτόχρονα, μια κεντρικά σχεδιασμένη αποικιοκρατική πολιτική θα προσπαθήσει να μετασχηματίσει την ξεχασμένη αγροτική οθωμανική επαρχία με όρους δυτικής αστικής ανάπτυξης. Οι αναγκαστικές απαλλοτριώσεις και η δημιουργία φτηνής εργατικής δύναμης θα είναι η κινητήρια δύναμη αυτού του σχεδιασμού. Τα τεράστια έργα υποδομής και τα κάθε μορφής κτίρια, που σήμερα όχι μόνον υπάρχουν αλλά και λειτουργούν, θα σφραγίσουν ανεπανάληπτα τον χώρο και το τοπίο. Δικαιολογημένα θα χαρακτηρίσει ο Ζαχαρίας Τσιρπανλής «πολιτική του λίθου» αυτήν την υλοποίηση του σχεδιασμού από τον κυβερνήτη Μάριο Λάγκο. Αυτά τα κτίρια, που φωτογραφήθηκαν άψογα από τον ειδικό στην αρχιτεκτονική φωτογράφιση Γ. Γερόλυμπο, μελέτησε και παρουσιάζει σε μια δίγλωσση έκδοση ο καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων της Θεσσαλίας Βασίλης Κολώνας. Η πολεοδομική πολιτική των Ιταλών στα Δωδεκάνησα μπορεί να χωριστεί σε δύο περιόδους που αντιστοιχούν στους διοικητές Μάριο Λάγκο και Ντε Βέι με την οπτική του «προστάτη» και του «κατακτητή» αντίστοιχα. Στην πρώτη περίοδο και σταδιακά οι Ιταλοί αρχιτέκτονες ενσωματώνουν στα σχέδιά τους στοιχεία από τις διάφορες ιστορικές περιόδους όπως το βυζαντινό, ενετικό και ισλαμικό παρελθόν αλλά αποκλείοντας την τοπική παράδοση του νεοκλασικισμού. Στη δεύτερη περίοδο κύριος στόχος είναι ο εξαγνισμός της προηγούμενης περιόδου με την εμφανή χρήση του πωρόλιθου που προσπαθεί να επιβάλει ως μοντέρνα την αισθητική της αρχιτεκτονικής της ιπποτοκρατίας. Η καθυστερημένη ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στον εθνικό κορμό είχε ως αποτέλεσμα, η ιστορική περίοδος της Ιταλοκρατίας να μη βρει την αρμόζουσα θέση της στην εθνική ιστοριογραφία. Πόσο τυχαίο είναι άραγε ότι, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, οι αντίστοιχες μελέτες εκδίδονται από τοπικές πρωτοβουλίες; Το κενό αυτό έρχεται να καλύψει μια επισταμένη μελέτη, προϊόν πολυετούς ερευνητικού έργου που βασίζεται σε πλήθος γραπτών ιστορικών πηγών, του καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ζαχαρία Τσιρπανλή. Η «Ιταλοκρατία στα Δωδεκάνησα 1912-1943» αποτελεί έργο βασικής βιβλιογραφικής αναφοράς αυτής της πολύπλευρης περιόδου. Συμπλήρωμα του έργου του Ζ. Τσιρπανλή μπορεί να θεωρηθεί το «Η οικονομική πολιτική της Ιταλίας στα Δωδεκάνησα» του Κώστα Τσαλαχούρη από τις εκδόσεις «Γροχαλία». Στην Ελλάδα, αν και η επίσημη κεντρική εθνική ιστορική τοιχογραφία ανθεί, οι συστατικές τοπικές ιστορίες αγνοούνται εντυπωσιακά ακόμη και στις ενδιαφερόμενες περιφέρειες, και ως αποτελεί η τοπικότητα ζωτικό δικαίωμα και προϋπόθεση ελευθερίας. Έτσι, η Λέρος ένα ξεχασμένο νησί που έχει ταυτιστεί για την απλουστευτική οπτική του νεοέλληνα με ψυχιατρεία και εξορίες, αποτελεί μια μαύρη τρύπα στην ιστορία. Θα χρειαστεί ο ερασιτεχνικός κάματος του ερευνητή γιατρού Κώστα Κογιόπουλου και η εκδοτική πρωτοβουλία του τοπικού Πνευματικού Κέντρου για να σηματοδοτηθεί ο κεντρικός ρόλος του νησιού στους ιταλικούς σχεδιασμούς. Σε αυτό και σε μια τρίγλωσση έκδοση εμπλουτισμένη με πλήθος πρωτοδημοσιευμένων

Ερευνητική εργασία, ΠΑΤΜΙΑΔΑ 2017-2018, Σάββας Παπαθωμάς, Ανάργυρος Δεσποίνης, Παναγιώτης Λεονταρής, Μαρίνα Παντελιού, «Εκκλησιαστική Ιστορία κατά τη διάρκεια της ιταλοκρατίας στα Δωδεκάνησα»

φωτογραφιών αναδεικνύεται η πολυπληθής ιταλική παρουσία που έφτασε το 36% του συνολικού πληθυσμού, η μεγάλη αεροναυτική βάση που έδωσε στο νησί τον τίτλο «Μάλτα του Αιγαίου» και το Πόρτο - Λάγκο (σήμερα Λακκί), τη μοναδική νέα ιταλική πόλη στα Δωδεκάνησα που αποτελεί ταυτόχρονα και μουσείο της αρχιτεκτονικής του «Διεθνούς Στυλ». Τέλος, στο βιβλίο μέσα από ένα οδοιπορικό παρουσιάζεται αυτό που είναι σήμερα η Λέρος, ένα τεράστιο ανοιχτό φυσικό μουσείο στρατιωτικής αρχαιολογίας που κάποια στιγμή κάποιος πρέπει να ενδιαφερθεί ώστε να διασωθεί. Για να αναδειχτεί η εθνική ισομοπολιτική ικανότητα ενσωμάτωσης αυτού του τύπου που είναι και ποιητική αγωνία του αιγιατικού Οδυσσέα Ελύτη, όταν επιμένει: «Κι η πατρίδα μας μια τοιχογραφία με επιστρώσεις διαδοχικές, φράγγικες ή σλάβικες».

Ιταλική Ρασιοναλιστική Αρχιτεκτονική στα Δωδεκάνησα

1Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1924-1936)

Η πρώτη σημαντική πρωτοβουλία του Μάριο Λάγκο ήταν η ανάθεση στον αρχιτέκτονα Φλορεστάνο Ντι Φάουστο (Florestano di Fausto) της σύνταξης ενός ρυθμιστικού σχεδίου αναβίωσης και επέκτασης της πόλης της Ρόδου, με στόχο τη χωροθέτηση των δημόσιων κτιρίων και των περιοχών κατοικίας των Ιταλών εποίκων. Ο Φ. Ντι Φάουστο στην πρότασή του περιλαμβάνει τη χωροθέτηση του νέου διοικητικού κέντρου της πόλης Φόρο Ιτάλικο (Foro Italic), με μία σειρά από κτίρια που σχεδιάζει ο ίδιος, εκτός του παραδοσιακού πυρήνα και κατά μήκος της δυτικής ακτής (ακτή Μανδρακίου), στα οποία συγκεντρώνονται όλες οι δημόσιες υπηρεσίες. Αυτά είναι η Νέα Αγορά (σημερινή αγορά επίσης), η Τράπεζα της Ιταλίας (σήμερα Τράπεζα της Ελλάδος), η Ιταλική Λέσχη (σημερινό ζαχαροπλαστείο Αιταίων), τα Δικαστήρια, το Διοικητήριο (σήμερα η Νομαρχία), το Ταχυδρομείο (σήμερα επίσης ΕΛΤΑ) και στο κέντρο το Μέγαρο του Φασισμού Casa del Fascio. Σε αρκετά από τα πρώτα κτίρια της ιταλικής διοίκησης, η αναγέννηση, ο μανιερισμός και ο νεοκλασικισμός θα αποτελέσουν τις κύριες αναφορές του. Ωστόσο, ο αρχιτέκτονας ακολουθεί μία κριτική και αφαιρετική διαδικασία ανασύνθεσης και προσαρμογής στις ανάγκες της επιδιωκόμενης, συμβολικής αρχιτεκτονικής. Μερικά ακόμη κτίρια του Φάουστο με τα χαρακτηριστικά αυτά είναι οι στρατώνες Regina και Prinzipe (1924-1926), το Μέγαρο Δεύθυνσης Δημοσίων Έργων (1928) και τα δικαστικά μέγαρα της Κω (1926) και της Ρόδου (1924). Στη συνέχεια, πρώτος ο Φ. Ντι Φάουστο και μετά ο Pietro Lombardi, ενσωματώνουν στα έργα τους στοιχεία από τις διάφορες ιστορικές περιόδους του νησιού και ιδιαίτερα από αυτές που προσέφεραν μεγαλύτερο πεδίο επιλογών ή ήταν άμεσα συνδεδεμένες με την ιταλική παρουσία. Με τον τρόπο αυτό αρχίζει η σταδιακή ένταξη στη δημόσια αρχιτεκτονική στοιχείων από το βυζαντινό, ενετικό ή ισλαμικό παρελθόν της πόλης και με ιδιαίτερη επιρροή από την εποχή των Ιωαννιτών ιπποτών. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν τα δύο διοικητήρια της Ρόδου (1926-27) και της Κω (1927-29), επίσης έργα του Φάουστο. Η νέα αρχιτεκτονική που δημιουργείται συνδυάζει ενετικά και γοτθικά στοιχεία με διακοσμητικά μοτίβα από τη λαϊκή τέχνη των Δωδεκανήσων και με δάνεια από την παράδοση γειτονικών αραβικών μεσογειακών κρατών. Αποκορύφωμα αυτής της αρχιτεκτονικής αποτελεί το ξενοδοχείο των Ρόδων (1925-27) του Φ. Ντι Φάουστο. Το 1932 ο R. Petracco θα σχεδιάσει τη συνοικία της Νέας Αγοράς, ενώ τα Λουτρά της Καλλιθέας (1928-30) αποτελούν το πιο επιτυχημένο και μοναδικό υλοποιημένο έργο του Ρ.

Ερευνητική εργασία, ΠΑΤΜΙΑΔΑ 2017-2018, Σάββας Παπαθωμάς, Ανάργυρος Δεσποίνης, Παναγιώτης Λεονταρής, Μαρίνα Παντελιού, «Εκκλησιαστική Ιστορία κατά τη διάρκεια της ιταλοκρατίας στα Δωδεκάνησα»

Lombardi, το οποίο πλησιάζει περισσότερο τις αρχές του ρασιοναλισμού και του αρ ντεκό (Art Deco) που αναπτύσσονται την ίδια περίοδο στην Ιταλία.

2Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1936-1941)

Ο νέος διοικητής των Δωδεκανήσων, ο De Vecchi (1936-41), πρώην διοικητής της Σομαλίας και υπουργός παιδείας του Μουσολίνι, αποκτώντας απόλυτη στρατιωτική και πολιτική εξουσία στην περιοχή, έχει ως μόνη φιλοδοξία να προσδώσει στη Ρόδο τα χαρακτηριστικά μιας επαρχίας αντάξια της νέας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Προχωρά, έτσι, σε μια εισστρατεία «εξαγνισμού» της αρχιτεκτονικής του προκατόχου του. Μια σειρά κτίρια που σχεδιάστηκαν με εμφανείς «ανατολιζουσες» επιρροές και αναφορές στο μουσουλμανικό παρελθόν της πόλης, γοθικά τόξα και διακοσμητικά αραβουργήματα στις όψεις των κτιρίων, καθαρίζονται και επενδύονται με πωρόλιθο, ή απλώς με επίχρισμα που τον μιμείται. Τα διασημότερα θύματα της αρχιτεκτονικής αυτής ήταν το Ξενοδοχείο των Ρόδων, το Δικαστικό Μέγαρο, το Μέγαρο του Φασισμού και η Ιταλική Λέσχη (Circolo Italia, A. Bernabiti, 1937). Τα νέα δημόσια κτίρια που οικοδομούνται χαρακτηρίζονται από μνημειώδη κλίμακα, αυστηρή συμμετρία και τη συνύπαρξη του κλασικού και του μοντέρνου. Αυτός ο «μοντέρνος κλασικισμός» αφαιρεί όλα τα στοιχεία των ενδιάμεσων ιστορικών περιόδων και εκφράζει απόλυτα την αρχιτεκτονική του «κατακτητή». Η περίοδος του De Vecchi, παρά της τροποποιήσεις που επέβαλε για την εξυπηρέτηση της νέας πολιτικής, προώθησε ένα ρασιοναλισμό περισσότερο μεσογειακό παρά μητροπολιτικό. Αντιπροσωπευτικότερο δείγμα αυτής της αρχιτεκτονικής αποτελεί το θέατρο Puccini στη Ρόδο (A. Bernabiti, 1936-37).

ΤΟ PORTO LAGO ΤΗΣ ΛΕΡΟΥ

Η μεγαλύτερη πολεοδομική επέμβαση των Ιταλών στα Δωδεκάνησα εντοπίζεται στο νησί της Λέρου. Η Λέρος, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, επιλέχθηκε για την εγκατάσταση στρατιωτικών βάσεων. Στον όρμο Λακκί, το μεγαλύτερο φυσικό λιμάνι της μεσογείου, κατασκευάστηκε ναύσταθμος. Για την εξυπηρέτηση της ανάγκης για χώρους κατοικίας των αξιωματικών και των οικογενειών τους, η ιταλική διοίκηση ίδρυσε μια νέα πόλη που ονομάστηκε Porto Lago. Το σχέδιο που εφαρμόστηκε τοποθετούσε τις κεντρικές λειτουργίες – διοίκηση, αγορά, υπηρεσίες, πολιτισμός – στο κέντρο του οικισμού, δημιουργώντας περιφερειακά ζώνες κατοικίας των στρατιωτικών βαθμοφόρων. Στο σχεδιασμό της νέας πόλης οι αρχιτέκτονες R. Petracco και A. Bernabiti κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα εξαιρετικό σύνολο μεσογειακού Ρασιοναλισμού, τόσο σε επίπεδο αστικού σχεδιασμού όσο και σε επίπεδο αρχιτεκτονικής δημιουργίας. Ανάμεσα στα έργα τους, σημαντικότερα κρίνονται τα κτίρια του διοικητικού κέντρου του Porto Lago, με τα οποία επιτυγχάνεται η ταύτιση του μοντέρνου με το Αιγαίο. Αποτελούν το πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα μεσογειακού ρασιοναλισμού στον ελληνικό χώρο, ενώ πιστοποιούν τη σημασία που αυτός αποδίδει στο χρώμα και τα διαφορετικά υλικά.

Κρυφό Σχολειό

Με τον όρο κρυφό σχολειό προσδιορίζεται η φερόμενη μυστική και απαγορευμένη, από τους Οθωμανούς κατακτητές, εκπαίδευση των υπόδουλων Ελλήνων του ευρύτερου ελλαδικού χώρου στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας. Κατά τους περισσότερους σύγχρονους ιστορικούς το κρυφό σχολειό είναι μύθος χωρίς ιστορική βάση, η δε απαγόρευση στην παιδεία επί Τουρκοκρατίας είναι αναπόδεικτη. Έλλειψη αναφορών σε ελληνική εκπαίδευση υπάρχει μόνο μέχρι τα τέλη του 16ου αι. και οφείλεται στον αρχικό μαρασμό που προκάλεσε η οθωμανική κατάκτηση, ωστόσο ως τα μέσα του 20ού αιώνα διδασκόταν ότι η ελληνική παιδεία εδιώκετο συστηματικά κατά τη διάρκεια αυτού του ενός και πλέον αιώνα, και πως αυτό οδήγησε την Εκκλησία στην κρυφή λειτουργία τέτοιων σχολείων. Υπάρχουν παρόλα αυτά και σήμερα μελετητές που, αν και λαμβάνουν υπόψη πως η Οθωμανική Αυτοκρατορία δεν εξέδωσε ποτέ διαταγή απαγόρευσης, υποστηρίζουν την ύπαρξη κρυφών σχολείων κατά τόπους, σε περιπτώσεις όπου κυριαρχούσε αυθαιρεσία και φανατισμός των τοπικών μουσουλμάνων αρχόντων. Επίσης έχει διατυπωθεί η άποψη πως τα κρυφά σχολεία είχαν ρόλο από το δεύτερο μισό του 18ου αι. και έπειτα, καθώς πλησίαζε η Επανάσταση, λειτουργώντας κρυφά με σκοπό να διαδίδουν εθνικοαπελευθερωτικές ιδέες που δεν θα μπορούσαν να διδάσκονται φανερά στα πλαίσια των συμβατικών μαθημάτων των σχολείων που λειτουργούσαν κανονικά. Ο όρος "κρυφό σχολειό" χρησιμοποιείται κατ' επέκταση και σε περιστατικά κρυφής εκπαίδευσης ή εθνικής-αντιστασιακής δραστηριότητας στη νεώτερη εποχή, όπως κατά την γερμανική κατοχή (1941-44) ή την βρετανική διοίκηση στην Κύπρο.

Ερευνητική εργασία, ΠΑΤΜΙΑΔΑ 2017-2018, Σάββας Παπαθωμάς, Ανάργυρος Δεσποίνης, Παναγιώτης Λεονταρής, Μαρίνα Παντελιού, «Εκκλησιαστική Ιστορία κατά τη διάρκεια της ιταλοκρατίας στα Δωδεκάνησα»

Το τέλος του πολέμου, η αρχή μιας νέας κατοχής

Την Τρίτη 8 Μάη 1945, την ημέρα που το Βερολίνο έπεφτε στα χέρια του Κόκκινου Στρατού, ο Γερμανός διοικητής των στρατιωτικών δυνάμεων Δωδεκανήσου, Οτο Βάγκνερ, υπογράφει, στη Σύμη, την παράδοση των γερμανικών στρατευμάτων της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και παραδίδει στον Άγγλο στρατηγό Φ. Μόφφατ τα Δωδεκάνησα. Ο Δωδεκανησιακός λαός χαιρέτησε με ενθουσιασμό, για άλλη μια φορά, τον ερχομό των Άγγλων. Γρήγορα όμως οι ελπίδες του διαφεύστηκαν. Οι Άγγλοι είχαν άλλα σχέδια για τα Δωδεκάνησα. Κράτησαν σε ισχύ την ιταλική φασιστική νομοθεσία, την εφάρμοσαν σκληρά και όπου τον εύρισκαν ελλιπή, με προκηρύξεις της βρετανικής στρατιωτικής διοίκησης συμπλήρωναν τον φασιστικό νόμο. Οι Ιταλοί έμειναν στις θέσεις τους, οι δασίλογοι υποστηρίχτηκαν. Το μεγάλο ζήτημα της Ένωσης αποκαλύφθηκε πως όχι μόνο δεν ήταν λυμένο, αλλά αντίθετα οι Άγγλοι δούλευαν για μια μόνιμη παραμονή τους στην περιοχή, υποδαυλίζοντας κινήσεις για αυτονομία της Δωδεκανήσου.

Ε.Μ.Π.Α.(Εθνικό Μέτωπο Πανδωδεκανησιακής Απελευθέρωσης)

Στις 8 Σεπτέμβρη 1943 η Ιταλία συνθηκολογεί, η περίοδος της Ιταλοκρατίας (στο Α'ΜΕΡΟΣ) στα Δωδεκάνησα έχει λήξει οριστικά. Όχι όμως τα βάσανα και ο αγώνας του λαού. Στο δρόμο για την Ένωση οι Δωδεκανήσιοι γνώρισαν όλη την ένταση του πολέμου, την Γερμανική κατοχή 1943 – 1945 και την Αγγλική κατοχή που κράτησε μέχρι την 31 Μάρτη 1947, ημέρα κατά την οποία κατέβηκε η βρετανική σημαία από την Ρόδο. Αμέσως μετά τη Συνθηκολόγηση των Ιταλών άρχισε ένας αγώνας δρόμου ανάμεσα στους Βρετανούς και τους Γερμανούς για τον έλεγχο των Δωδεκανήσων. Οι Βρετανοί αφού απέτυχαν να αποβιβαστούν στη Ρόδο, όπου υπήρχαν ήδη γερμανικά στρατεύματα από τις 11 Σεπτέμβρη, καταλαμβάνουν την Κω και τη Λέρο. Οι Γερμανοί επιτίθενται στην Κω, στις 3 Οκτώβρη και την καταλαμβάνουν. Στις 12 Νοέμβρη ξεκινάνε οι χερσαίες επιχειρήσεις στη Λέρο, που κράτησαν 4 μέρες και έληξαν με την επικράτηση των Γερμανών, στις 16 Νοέμβρη, μετά από συνεχείς και ανηλεείς βομβαρδισμούς περίπου 50 ημερών. Μέχρι τις 18 Σεπτέμβρη είχαν καταλάβει και τα τελευταία νησιά που ήταν στην κατοχή των συμμαχικών δυνάμεων, την Πάτμο, τους Φούρνους και την Ικαρία. Όλο το Αιγαίο πέρασε στον έλεγχο του Άξονα μέχρι το τέλος του πολέμου. Η γερμανική κατοχή έφερε πείνα και παραπέρα εξαθλίωση στον δωδεκανησιακό λαό, με διώξεις και εκτελέσεις όσων θεωρούσαν επικίνδυνους.

Τουρκοκρατία και Ελληνική Επανάσταση

Η πτώση του Βυζαντίου το 1453 μ.Χ. θα σηματοδοτήσει την έναρξη μιας εκ των χειρότερων περιόδων που θα ζήσει η χώρα μας μέσα στην ιστορία. Τα επόμενα 400 χρόνια και συγκεκριμένα μέχρι το 1821 μ.Χ. αναμένεται να είναι πολύ δύσκολα κι εδώ είναι που θα δοκιμαστεί ολόκληρος ο Ελληνισμός. Χάρη στην γενναιότητα των Ελλήνων ο Ελληνισμός θα παραμείνει ζωντανός παρά την Βία που θα ασκήσουν οι Τούρκοι εναντίον των Ελλήνων. Το άσβεστο μίσος των Αλλόθρησκων θα κάνει τους Έλληνες πιο δυνατούς και με ομοψυχία θα κρατήσουν αλλά και θα μεταδώσουν τον Ελληνισμό στις επόμενες γενιές. Αν και λοιπόν η Περίοδος της Τουρκοκρατίας ήταν σκληρή οι Έλληνες θα καταφέρουν μέσα από τον αγώνα τους όχι μόνο να απελευθερώσουν την Ελλάδα αλλά και να αποδείξουν περίτρανα την δύναμη του Ελληνικού Μεγαλείου.

Στα 400 χρόνια σκλαβιάς οι Τούρκοι θα δημιουργούν συνεχώς όλο και σκληρότερα μέτρα με σκοπό όχι μόνο την σωματική αλλά και την ψυχική αποδυνάμωση του Ελληνικού λαού. Κάτι το οποίο στις μέρες μας αμφισβητείται είναι η ύπαρξη «κρυφών σχολειών». Εύκολα μπορεί να γίνει κατανοητό πως εφόσον απαγορεύτηκε στους Έλληνες και να ομιλούν την γλώσσα τους αλλά και να πιστεύουν στην θρησκεία τους θα ήταν αδύνατον να κρατήσουν αυτά τα δύο μετά την απελευθέρωση κι ύστερα από 400 χρόνια σκλαβιάς. Η Ελληνική γλώσσα επιτρέπεται λοιπόν να χρησιμοποιηθεί σε συγκεκριμένες μονάχα περιοχές ενώ ιστορικά αναφέρεται πως σε μερικές περιοχές οι Τούρκοι έκοβαν τις γλώσσες όσων δεν μιλούσαν Τούρκικα! Επομένως είναι αυτονόητο πως Κρυφά σχολεία υπήρξαν και απλώς είναι ιστορικά αδύνατο να γνωρίζουμε ακριβώς πως ήταν. Η παράδοση θέλει στην αρχή έστω, τα Κρυφά Σχολεία να έχουν ως δάσκαλους παπάδες και μοναχούς. Με αυτό αποδεικνύεται η θέση και ο ρόλος της εκκλησίας τους σιοτεινούς αυτούς χρόνους.

Οι Τούρκοι δεν θα αρκεστούν στις απαγορεύσεις για την γλώσσα και την θρησκεία μόνο όμως αλλά θα ξεκινήσουν και το «Παιδομάζωμα». Αυτό είχε ως μοναδικό σκοπό την δημιουργία στρατού που γινόταν από τον ίδιο τον υποδουλωμένο λαό. Οι Τούρκοι λοιπόν κατάφεραν να παίρνουν τα μικρά παιδιά των «άπιστων» όπως τους ονόμαζαν και να τα μεγαλώνουν με μοναδικό σκοπό τον πόλεμο υπέρ των Οθωμανών. Τα παιδιά αυτά δηλαδή γινόντουσαν «Γενίτσαροι». Αυτό θα αποτελέσει άλλο ένα πλήγμα κατά του ηθικού των Ελλήνων. Την Περίοδο αυτή δεν θα διστάζουν συχνά πυκνά οι Τούρκοι να λεηλατούν να σφάζουν και να κατακρεουργούν Έλληνες και Χριστιανούς. Το μίσος των Τούρκων για την Ελλάδα ήταν τόσο μεγάλο που επεβλήθη και «Χαράτσι» που ήταν φόρος για να έχει το δικαίωμα ο άπιστος δηλαδή ο Χριστιανός να έχει για ένα χρόνο το κεφάλι στους ώμους του! Αποστολή των Τούρκων λοιπόν ήταν ο Εξισλαμισμός δηλαδή η υποτέλεια στο Ισλάμ. Όλοι όσοι αρνιόντουσαν το Ισλάμ ήταν άπιστοι και έπρεπε να το δεχτούν με το ζόρι! Οι Έλληνες κυριολεκτικά ζουν πλέον σαν δούλοι αφού δεν τους επιτρέπεται τίποτα! Ωστόσο οι Έλληνες θα μείνουν ζωντανοί και θα κρατήσουν μέσα τους τόσο τον Ελληνισμό όσο και τον Χριστιανισμό.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πιστεύουμε ότι έγιναν όλα αυτά λόγω των συμφερόντων εμπορίου, γης, πετρελαίου και θρησκευτικών συμφερόντων. Επιπλέον πιστεύουμε ότι αν δεν γινόταν ο Ελληνο-ιταλικός πόλεμος η Ελλάδα θα ήταν σε μια ισχυρή και δυναμική θέση, θα είχε αύξηση και επέκταση εδαφών και υδάτων. Επίσης θα αυξανόταν η στρατιωτική δύναμη της Ελλάδας, η οικονομική δύναμη και η πολιτική δύναμη. Παρόλα αυτά πιστεύουμε επίσης ότι αν δεν γινόταν ο πόλεμος δεν θα είχαμε τόσους πολλούς νεκρούς έλληνες και ιταλούς, δεν θα είχαμε επίσης τόσες καταστροφές, βασανιστήρια και εξορίες.

Ερευνητική εργασία, ΠΑΤΜΙΑΔΑ 2017-2018, Σάββας Παπαθωμάς, Ανάργυρος Δεσποίνης, Παναγιώτης Λεονταρής, Μαρίνα Παντελιού, «Εκκλησιαστική Ιστορία κατά τη διάρκεια της ιταλοκρατίας στα Δωδεκάνησα»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<http://www.kathimerini.gr/140557/article/politismos/arxeio-politismoy/oi-italoi-kai-ta-dwdekanhsa>

<http://www.imr.gr/article/17/ekklhsiastikh-istoria-ths-dwdekanhsoy-kata-thn-italokratia>

<https://www.imerodromos.gr/dodekanisa/>

<https://www.imerodromos.gr/empa/>

<https://www.imerodromos.gr/i-peripetia-tis-dodekanisou-sto-dromo-gia-tin-enosi/>